

Egg.

En blåsende kald ettermiddag på seinhøsten kom Kolbein Svartdal seilende hjem fra Frei med et drage-egg i lomma. Det var siste Wedag i manna før Blotsmanna, i den tida da ungene til slutt hadde fått fri fra onna og kunne leke med kone-formede gulrøtter og poteter med potetneser til sola var gått ned. Barna i Svartdalsosen hadde et svare strev nå, med å bygge gjerder og låve og hus til den vesle gulrot-familien sin av den første snøen som var kommet. De hadde aldri trodd at onkel Kolbein skulle komme hjem med et drage-egg. Skipet hans, ”Havsula”, som hadde snudd nebbet mot Frei tidlig på våren som en forvilla trekkfugl, kneiste nå over bølgene med sitt enorme vingspenn og inn i vika som en majestetisk stormfugl. Og barna ropte og lo over vinden: ”Kolbein! Onkel Kolbein! Hva har du med til oss fra utlandet?” Da Kolbein hadde vassa i land og festa båten, smilte han hemmelighetsfullt, klødde seg i det buskete, svarte skjegget sitt og sa at de fikk vente til i kveld. ”Kom inn i stua mi i kveld,” sa han, ”så skal jeg nok vise dere.”

Havregrauten sto tung og tykk i svartgryta på bordet. Det var nok til alle. Kolbein hadde gjort god handel i øyene, og spanderte øl på seg selv og på de andre fremmøtte. Og det var ikke få, til å være i Svartdalsosen. Ungene, både Kolbeins egne og de andre i bygda, var de utålmodigste. Rommet var fylt av mykt glødende talglys. Ei tiårs jente med nisseknuter i håret klarte ikke å la lyset i fred, og sto og fikla med det mens hun lente seg langt innover bordet. ”Du Kolbein? Nå må du vise det fram, da, det du sa at du skulle vise fram. Du sa at du hadde med noe fra Frei. Du tulla ikke, vel?” ”Nei, da. Jeg holder da alltid ord, jeg. Tormod?” Kolbein snudde seg mot sønnen sin, en liten og tykk femtenåring som så ut som han var tretten. ”Går du og henter den lille pakken som jeg la under benken ved grua, du vet?” Tormod spratt opp, og var tilbake med pakken på et øyeblikk. Det var noe rundt, godt pakka inn i et brunt ulltøystykke, med ei snor vikla åtte ganger omkring og hardt knytta. De tykke fingrene til Tormod fikla med snora. Etter ei svært kort stund mista han tålmodigheten og rev den av. Tøyet gled til side. Det glinsa i noe mørkt grønt, så mørkt at det var nesten svart.

Drage-egget var glatt og kaldt. Talglysflammene speilte seg i egget, og fikk det til å se ut som det bodde ei lita sol der inne. Ei mørkegul, skinnende plomme-sol som om noen uker skulle bli til drage-ild, hvis egget ble klekt. ”Dette har jeg med fra Frei til dere, barna mine”, sa Kolbein, og kikka bort på Tormod og to andre unger som var mindre, ei jente og en gutt. ”Og dere skal tro det var vanskelig å få fatt i! Jeg måtte stjele det fra en drage!” skrønte han. Jentungen med nisseknutene trodde hvert ord. Kolbein snudde seg dramatisk mot henne. ”Hører du det, Audhild? Det var bare så vidt jeg kom meg unna før jeg ble stekt! Gjennomstekt som en sau!” Audhild grøssa, og skumpa borti lyset så det velta og landa på bordet, der det trilla bortover mot kanten. ”Pass deg nå, så du ikke tar fyr, Audhild! Eller har du kanskje lyst til å bli stekt som en sau selv?” spøkte Kolbein videre. Nisseknutene var stor i blikket. ”Det kan nok dragen min ordne, skal du se, når den blir klekt. Bare vent til det lir til midtvinters!” Den kvelden ble det drukket mye øl. Godt nedi fjerde seidel bestemte Kolbein seg for at havregraut ikke var god nok mat for en som hadde gjort storhandel i Frei, og attpåtil eide et drage-egg. Kjøtt skulle det være. Helst sau. Stekt sau. Årets lam! Stekt over drage-ild, eller så nært man kunne komme. Neste morgen lå drage-egget ikke på bordet lenger.

Tormod Kolbeinssønn snek seg inn mellom trærne. Han var kald på hendene. Den hvite snøen skar ham i øynene. Han hadde sett spor. Ikke dyrespor. Nå hørte han lyder også, som ikke var dyrelyder, men stemmer. En barnestemme som sutra. ”Men hvorfor kan vi ikke beholde det, da? Det er mitt!” ”Det er det vel ikke! Du tok det!” påsto en litt eldre stemme. ”Og dessuten: Hva skal du gjøre når dragen klekkes, tenkte du?” ”Det er mitt nå! Jeg vil ha det!” sutra den første stemmen videre. ”Jeg skal kjøpe hva du vil til deg hvis du gjør som jeg sier. Tenk så mange tinnstykker vi kan få for det hvis vi selger det. Ikke vær barnslig nå.” Tormod stilte seg opp bak en tykk granlegg og titta forsiktig rundt stammen. Det var Audhild med nisseknutene og Ingjerd, storesøstera hennes, som var 16 år og ikke så lite pen, med korngult, flagrende hår som hun prøvde å temme, uten å lykkes mer enn halvvegs. Nå var det fullt av brune barnåler. ”Vi kan sikkert få over tjue tinn hvis vi selger det. Og hva skal vi nå forresten med et drage-egg her i bygda. Enn hvis det virkelig klekkes, så har vi en drage her, og hva skal vi gjøre da? Det hadde nok ikke den kolbeinen tenkt på, det hadde han nok ikke, nei. Best å selge det jo før jo heller. Jeg vet om noen handelsfolk som er venta til Øvre Svartdal en av de nærmeste dagene.” Tormod steg brått fram fra skjulestedet sitt. ”Jaså? Så det er hit egget har tatt vegen? Tenk det. Og nå vil dere selge det. Tyvelauret vil nok ønske dere velkommen!” ”Tormod!” ”Jeg vil ikke selge det, det var Ingjerd, så! Og det var ikke meg som tok det!” ”Tormod, hvor mye vil du ha for å ikke si noe? Bare tenk så mye vi kan få hvis vi selger egget. Og da redder vi Svartdal fra drageproblemet også.” Ingjerd var myk i stemmen nå. ”Tormod...” Tormod ville si til Ingjerd at hun ikke kunne selge egget, at Audhild hadde stjålet det, og at det var galt. Men han fikk det ikke fram. Ingjerd var ... ikke kald på hendene. Det var forresten ikke Tormod heller, nå lenger. ”Hvis vi selger egget, så får vi minst tjue tinn, og slipper å ha en drage her”, holdt Ingjerd på. ”Du kan få halvparten hvis du ikke sier noe. Da kan du kjøpe deg den kniven som du ønsker deg.” Jo, det var riktig det, at Tormod ønska seg en tollekniv. Ingjerd tok ham varmt i handa.

To dager senere måtte Ingjerd et ærend oppover i dalen, det var en dag da himmelen var krydret med kråker. Tormod sprada rundt som en gasse med en skinnende, ny kniv i beltet. Ingen kunne skjønne hvor han hadde fått den fra. Drage-egget var forsvunnet, søkk borte, ikke til å oppdrive i hele Svartdalen, enda om det ble lett overalt. Men litt før midtvinter kom det rykter til Svartdalsosen om at egget var sett i Midtby.

Midtvintersfeiringa i Midtby – den var navngjeten over hele landet. Dit kom det handelsfolk fra Vikfirda, lurendreiere fra Fjellfirda, gjøglere og trubadurer, safirer og kapfirer, til og med greifirer, men selvfølgelig mest bønder. Bønder som dro dit under påskudd av å ville handle med karavanen, eller kanskje kjøpe en rull tøy fra et av veveriene, og som passa på å måtte bli over natta, slik at de kunne gå på vertshuset om kvelden. Under midtvintersfeiringa var Midtby en maursti som Nida satt og kikka ned på gjennom ei finslepet forstørrelseslinse, mens han lo godt. Kanskje hadde Nida med vilje sluppet ned et kakestykke over Midtby denne vinteren, for å trekke til seg maurene. I alle fall så Midtby ut som ei kake der den lå, god og rund og omkransa av ei saftig skorpe av tykke murer. Inne i den maurinvaderte kaka gikk veveriene for fullt, og det hørtes ”kling, kling, klang” fra myntslagerverkstedet. Der hadde de blitt slått, de 200 tinnstykkene som nå lå i lomma på Leidulf, opprinnelig fra Fjellfirda, men nå omreisende handelsmann i tyvegods og – nå ja, litt av hvert. Inne i hjørnet på vertshuset Galten satt Roald og Ylva og drakk vann, for de var blakke begge to. Blakke, men skråsikre på at de hadde gjort årets varp. I lomma til Roald lå nemlig det den hyggelige handelsmannen fra Fjellfirda hadde forsikra dem om var et vaskeekte drage-egg. Roald tok det opp og holdt det opp mot lyset, og dreide det forsiktig mellom fingrene. Egget var kaldt og glatt. Roald kunne se rynkene rundt de mysende øynene sine, som spilte seg i det mørkegrønne skallet. Brått svingte ytterdøra opp og traff veggen med et brak. Innramma i døråpninga sto en firskåren mann med svart, buskete skjegg og stirra olmt inn i rommet. Der fikk han øye på egget som Roald med en litt for brå bevegelse prøvde å få i skjul under bordplata. De svære lærstøvlene hans klampa tvers over golvet med bestemte skritt. Pekefingeren hans var retta mot Roald. ”Hva er det du har der?” ”Ikke noe du skal bry deg med”, svarte Roald bryskt. ”I alle fall ikke før du har fortalt meg hvem du er, og hva du mener med å komme brasende inn på den måten!” ”Jeg heter Kolbein, og jeg kom hit for å få tilbake det som er stjålet fra meg! Du vet godt hva jeg mener, så ikke skap deg!” frøste mannen med sammenbitte tenner inne i buskeskjegget. ”Når det som er stjålet er kjøpt og betalt, kan ingen komme og si det er galt” kom det fra den lange og tynne kvinna som stod ved siden av. ”Hvem i Allfaderens navn er du?! Og hva har du med å blande deg i våre saker?” brølte Kolbein. ”Jeg er Ylva Skald” kom det irriterende rolig fra kvinna. ”Hun og jeg har ærlig og redelig kjøpt det drageegget, hvis det er det du sikter til” freste Roald i et mislykket forsøk på å ikke la noen andre høre hva han sa. 19 par ører lyttet oppmerksomt rundt nabobordene. ”Hvis du graver i lommene, du mann med skjegget, så kan du kanskje få kjøpe egget” erklærte Ylva. ”Hva! Egget er mitt, sier jeg jo! Og slutt med den forbaska riminga!” Kolbein dundra neven i bordet så Roalds vannkrus var nær ved å velte. ”Vi har betalt dyrt for egget, og vi kommer ikke til å gi det fra oss uten vederlag. Men siden vi er så snille og redelige, så kan du få kjøpe egget av oss. Det er faktisk et meget godt tilbud” mente Roald. ”For 400 tinn kan dragen bli din!” kvitret Ylva. ”400 TINN??? Er dere *helt sprø*???” ”En passende pris, satt på redelig vis.” ”SLUTT MED DEN FORBASKA RIMINGA, SA JEG!!” Kolbein trakk kniv.

For andre gang på kort tid ble ytterdøra på Galten revet opp med et brak, så ei stakkars bondekone som var på veg inn holdt på å ramle på nesa over dørstokken. Ut fór først Roald, med egget klemt uansvarlig hardt i høyre neve, deretter Ylva, som ikke så ut til å bry seg med at skoreimen hennes hadde gått opp og hang som en hale etter henne, og til slutt Kolbein, som fremdeles holdt kniven, som han veiva framfor seg mens han løp. Roald sikta på byporten. Han hadde bundet hesten sin nedenfor vaktårnet, like utenfor hovedporten, slik han pleide når det var fullt i stallene inne i byen. Kunne han bare nå ut dit! Han løp alt han klarte, på tross av at han var noe tykkfallen. Svingte inn Borkegate. ”Det var da fryktelig så mye folk det var ute i kveld, da” mumlet han ergerlig, i det han fikk se at Borkegate var stappfull av kvinner og menn med hester og esler og store oppakninger. ”Wedans vrede! Stappfullt strede!” peste Ylva like bak skuldra hans. Det nyttet visst ikke å forsvinne i mengden heller: Den sinte mannen med skjegget var stadig like i hælene på dem, med kniven trukket. Som makreller i en sildestim svømte Roald og Ylva mot strømmen i den trange gata, oppover mot byporten. ”I heite...!” utbrøt Roald, da de runda hjørnet ved den ærverdige veverlaugsgården. ”Karavanen!” Den store karavanen sørfra var på veg inn gjennom byporten. Det lyste i hundrevis av fakler og oljelamper. Hester kneppet, esler vrinsket, hunder gjødde, folk ropte og skrek, snakket og summet, lo og hoiet, svinset og snublet og strømmet inn gjennom porten. Det var ikke mulig å presse seg ut der, i motsatt retning, såpass skjønne både Roald og Ylva. Men døra inn til vaktårnet på venstre side av byporten sto åpen, og vakta var ikke å se. ”Hei! Stans! Stans tyvene!” lød den havdype røsten til Kolbein like bak.

Kolbein langet ut, og tok tre trinn om gangen oppover den smale vindeltrappa i vaktårnet. Han hørte tydelig ekkoet av løpende føtter lenger oppe. Så lyden av ei dør som smalt. Så Roalds stemme: ”Nei, vakta er ikke her heller! Ser du noen nøkkel? Jeg tror han er like i hælene på oss.” Nøkkel! De måtte ikke rekke å låse! Kolbein tok fire trinn om gangen. Der kom døra til syne, ei gulbrun plankedør. Kolbein tok fart, og la hele vekta si imot.

Tre sekunder senere sto han inne i vaktrommet. Egget glimta mørkegrønt i skjæret fra månen, som så på det gjennom vinduet. Nå var det Ylva som holdt egget. Roald baks seg fram fra bakom døra. Han var mørkerød av sinne. "Nå skal jeg jammen... ja!" Han grep Kolbein hardt i skjegget. "Arrrrgh!" brølte Kolbein, og kjørte kneet opp i låret på Roald. "Au! Ylva! Løp!" Ylva klatra opp i vinduskarmen og kikket ned. Ikke så langt nedenfor var det et utspring i muren, og nede på bakken så hun den brune hesten til Roald. "Nå slipper du!" truet Kolbein, og holdt kniveggen under øret på Roald. Roald slapp. Kolbein virvlet rundt, og akkurat i det Ylva tok sats for å hoppe, trådte han på skoreima hennes, som fremdeles var løs, og lå utover golvet. Ylva stanset med et nøkk. Det glimtet i mørkegrønt i det drage-egget for ut av handa hennes og ut gjennom vinduet. Månen speilte seg i det mens det falt mot steingrunnen nedenfor. Kolbein, Roald og Ylva hørte det tydelig alle tre: Den skingrende lyden av glass som knustes.